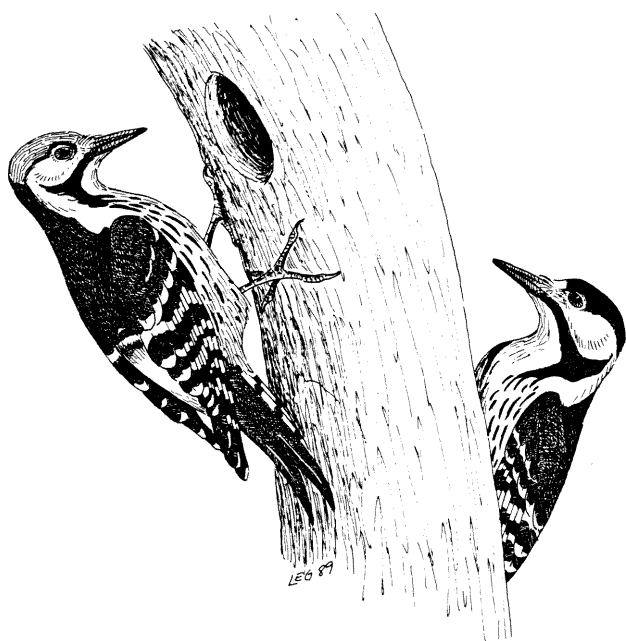

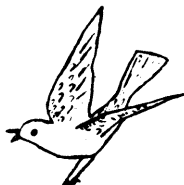
PIPLERKA

Årgang 19 - Nr 1-2 1989

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
VEST - AGDER

R E D A K S J O N E L T
=====

Redaksjonen:

Finn Jørgensen, Sånum 4500 Mandal. Tlf. 043-62930 (ansv. red.)
Runar Jåbekk, Jåbekk 4500 Mandal. Tlf. 043-61406
Ole Aa. Brattfjord, Rundveien 70 4500 Mandal. Tlf. 043-60238
Kåre Olsen, Brekne 4563 Borhaug. Tlf. 043-97205
Tellef Vestøl, Dønnestad 4740 Tveit. Tlf. 042-63541

§§§§§§§§§§§§

Piplierka kommer ut med 4 nummer i året. Abonnementsprisen er kr. 50,- og kan innbetales til bankgironr. 9401 21 50894. Piplierka trykkes i 500 eksemplarer.

§§§§§§§§§§§§

Annonsepriser: Helside 500,- Halvside 250,- 1/3 side 150,-

§§§§§§§§§§§§

Aktuelle adresser:

NOF - avd. Vest-Agder	Formann:	Finn Jørgensen
Postboks 4502 Grim		Sånum
4602 KRISTIANSAND S		4500 MANDAL

=====

NOF - Kristiansand lokallag	Formann:	Øyvind Fjeldsgård
Postboks 4043 Kongsgård		Svalåsveien 95
4602 KRISTIANSAND S		4645 Nodeland

=====

NOF - Mandal lokallag	Formann:	Bernt K. Knutsen
Postboks 196		Asalbakken 14
4501 MANDAL		4500 MANDAL

=====

NOF - Lista lokallag	Formann:	Kåre Olsen
Postboks 171		Brekne
4561 VANSE		4563 BORHAUG

=====

LRSK - Vest-Agder v/ Leif E. Gabrielsen, Boks 42, 4063 VOLL

=====

§§§§§§§§§§§§

Forsidetegning: Hvittryggspett, Leif E. Gabrielsen

Midtsidene: Hvittryggspetter. Foto: Ole Aa. Brattfjord

LEDER ' N

1989 ser ut til å ha vært en god hekkesesong for et flertall av artene som hekker i fylket. Det meldes om en rekke bebodde rovfugllokaliteter, sjøfuglene har hatt en god produksjon, hvitryggspetten likeså og flere arter av spurvefuglene har lagt 1 og 2 egg over gjennomsnittet fra tidligere år.

I Vest-Agder har sjøfuglreservatene ilandstigningsforbud i perioden 15 april til 15 juli. Dette viser seg å være en for tidlig opphevelse av forbudet, da størstedelen av sildemåkene enda ikke er blitt flyvedyktige. Ungene får store problemer når folk går iland, de skremmes over i naboterritorier og blir lett hakket ihjel, mens noen går på sjøen og drukner eller de driver vekk fra kolonien. Vi mener det bør forlenges til 1. aug. Vi har påpekt dette overfor forvaltningsmyndighetene ved flere anledninger, men det ser ikke ut til at disse vil gå til handling. Vi må derfor kjøre en hardere linje og gå forbi miljøvernavdeling og rett til miljøverndept. og DN.

Det er ikke bare her at Miljøvernadv. i Vest-Agder forsømmer seg. På flere av våre henvendelser ang. vernesaker på Lista får vi ikke svar. Det som skjer på Lista vil vi kalle ansvarsløs forvaltning, og vil derfor gjøre miljøverndept. oppmerksom på forholdene her i Vest-Agder. Det gies alt for mange disper fra vernebestemmelserne.

For tiden jobber vi aktivt med en arvesak. Dyrevennen Karl A. Jakobsen på Svinør hadde testamentert alle sine eiendeler til dyrevern i Vest-Agder. Boet etter Jakobsen ble av Mandal skifterett tildelt slektninger, mens et håndskrevet testament ble avvist. Dette ble vi kjent med gjennom avisen Fædrelandsvennen, og tok straks kontakt med aktuelle personer. Advokat er nå engasjert og det viktigste blir nå å få testamentet godkjent. Om vi når fram i denne saken, vil vi opprette et minnefond etter Jakobsen som gir årlig avkastning til det Jakobsen aller helst ønsket, nemlig at det som er igjen etter han skal brukes til dyrevern i Vest-Agder. Vi i NOF avd. Vest-Agder mener at vi er den rette foreningen til å ta seg av Jakobsens ønske. Vi har tilbudt oss å samarbeide med Dyrebeskyttelsen, som også har fremmet krav, men disse mener at det heller er oss som må bakke opp dem. Vi har tilbudt deling, men Dyrebeskyttelsen var ikke interessert. Vi driver aktivt dyrevern med vårt engasjement i vernesaker, utlegging av for, fuglekassesnekring m.m., og vil derfor fremme vårt krav.

Eiendommen har en verdi på 3-500.000,-tre til femhundretusen-. Alle som kjente Karl Jakobsen visste hvor glad han var i dyr og at han ville at det som var igjen etter han skulle tilfalle foreninger i Vest-Agder som driver dyrevern. Vi må her huske på det som er viktigst, nemlig Karl A. Jakobsens ønske.

Vi går en spennende tid i møte.....

Finn Jørgensen
Finn Jørgensen

Hvitryggspett i Vest-Agder

Runar Jåbekk

INNLEDNING

Denne artikkelen gir en kort presentasjon av "Prosjekt Hvitryggspett i Vest-Agder". Målet er å gi en oppsummering av det som er kjent om hvitryggspettas forekomst i fylket, kort presentere de viktigste resultatene av de 2 siste års feltarbeid, samt inspirere til økt innsats i årene som kommer.

NOF - avd. Vest-Agder hadde i lengre tid gått med planer om å starte et prosjekt på hvitryggspett, og da "Prosjekt Hvitryggspett" sentralt ble startet opp i 1986 fikk vi "puffet" til å komme i gang. Sammen med Arnold Håland, leder for det sentrale prosjektet, ble vi enige om strategi og arbeidsmetoder for arbeidet i Vest-Agder.

Bestandstakseringer, samt systematisering av eksisterende observasjoner for bedre å kunne vurdere størrelse og utbredelse av fylkets bestand ble prioritert. Fra og med 1988 ble det igangsatt populasjonsdynamiske undersøkelser ved hjelp av individuell fargemerking. Dessuten er det de to siste årene foretatt noe reirovervåkning.

HEKKEBESTAND I VEST-AGDER

Hekkefunn av hvitryggspett i Vest-Agder omtales av Haftorn (1971) og Jerstad & Engeseth (1972). Senere er det innsendt en rekke observasjoner og hekkefunn til LRSK - Vest-Agder. I 1983 anslo Håland og Toft (1983) bestanden i Vest-Agder til mellom 100 og 200 par.

Etter ett års feltarbeid i Vest-Agder var det i 1988 kjent 136 lokaliteter der hvitryggspett var registrert. Av disse var hekking konstatert på 28 lokaliteter, mens det var sansynlig hekking på 74 lokaliteter (se forøvrig tabell nr. 1). I løpet av 1989 er det konstatert hekking på et par lokaliteter til, og det er funnet en rekke nye lokaliteter med fugl i hekketida.

Neste side: Ved ringmerking av reirunger bør man ikke
lide av høydeskrekk!

Foto: Ole Aa. Brattfjord.

Store deler av fylket er svært dårlig undersøkt med hensyn på hvittryggspett. Godt undersøkte områder utgjør kun en liten del av fylkets areal med brukbare biotoper. Med over 100 lokaliteter der hvittryggspett er observert i hekketida er det derfor grunn til å tro at fylkets hekkebestand ligger godt i overkant av estimatet på 100-200 par (Håland og Toft 1983).

Tabell nr. 1

Kommunevis oversikt over antall lokaliteter med hvittryggspett i Vest-Agder pr. 1988. H betyr at hekking er konstatert, mens h viser at hvittryggspett er observert i hekketida. Det må presiseres at enkelte kommuner er betydelig bedre undersøkt enn andre. Dette gjelder spesielt Flekkefjord, Farsund og Mandal.

Kommune	H	h	Totalt
Flekkefjord	6	10	24
Sirdal	0	3	8
Kvinesdal	1	5	7
Farsund	3	5	14
Lyngdal	2	13	15
Hægebostad	3	0	3
Lindesnes	0	5	8
Audnedal	0	0	0
Mandal	9	19	33
Marnardal	3	5	9
Åseral	0	2	2
Søgne	0	1	1
Songdalen	0	0	0
Kristiansand	1	6	12
Vennesla	0	0	0
Totalt Vest-Agder	28	74	136
=====			

RINGMERKING

Fargemerking av hvittryggspetter er blitt foretatt i 1988 og 1989. Tilsammen er 35 individer (10 ad. og 25 pulli) fargemerket. De voksne er fanget med hov foran reirhullet i ungetiden. Dette har fungert meget bra, og fuglene har gjenopptatt foringen kort tid etter merking. Reirungene har blitt tatt ut av reiret gjennom et hull sagt ut like under reirhullet. Dette har også fungert utmerket.

Ved ringmerking av
reirunger sages hull
i stammen like under
reirhullet. Etter
merkingen settes den
utsagde kilen på
plass ved hjelp av
spiker.

Foto:

Ole Aa. Brattfjord

I 1988 ble det merket voksne fugl på 3 lokaliteter (1 par + 2 hanner). I 1989 ble begge de enslige hannene registrert i samme territorier som i 1988. Det merkede paret ble ikke observert i 1989. Av de 10 merkede pulli i 1988 er kun en registrert etter utflyting. Det gjelder en hunn merket Aurebekk, Mandal 22.05.88 som ble observert ca 10 km unna 08.05.89. Det ble ikke konstatert om denne hekket i området.

FRAMTIDSPLANER

De kommende år satser vi på å videreføre det arbeidet som allerede er påbegynt i Vest-Agder. Fargemerking av flest mulig individer anser vi som meget nyttig i studiet av fylkets bestand. Dette vil det derfor bli satset maksimalt på. Ellers vil vi oppfordre alle som observerer hvittryggspett i Vest-Agder til å notere og rapportere observasjonen. Også fra tidligere kjente hvittryggspettlokaliteter er det viktig å få inn observasjoner. Dette er viktig for å fastslå om territoriene brukes årlig. Fra og med 1990 har vi også planer om å få igang automatisk reirovervåkning ved hjelp av spesiallagde super-8 kameraer. Dette vil eventuelt skje i samarbeid Fylkesmannens Miljøvernavdeling i Vest-Agder.

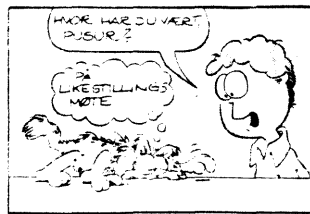
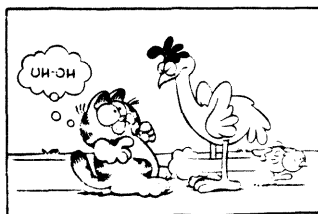
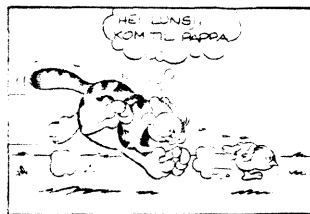
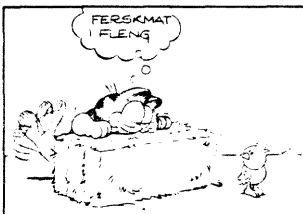
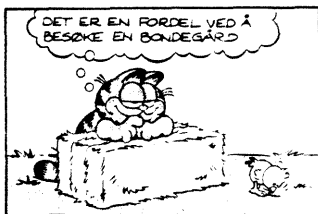
Tilslutt vil vi rette en takk til Prosjekt Hvittryggspett v/ Arnold Håland for gode råd og økonomisk støtte. Takkes bør også alle de som har bidradd med observasjoner og feltinnsats.

LITTERATUR

Haftorn, S. 1971: Norges Fugler, Universitetsforlaget.

Håland, A og Toft, G.O. 1983: Hvittryggspettens forekomst og habitatvalg på Vestlandet. Vår Fuglefauna 6: 3-14.

Jerstad, K & Engesæth, J.-R. 1972: Hekkende hvittryggspett i Vest-Agder. Sterna 11: 143.

Både voksne og reirunger merkes med fargeringer. Øverst er Finn Jørgensen i ferd med å ringmerke en reirunge. Nederst sees resultatet! Foto: Ole Aa. Brøttfjord.

Biolog Kurt Jerstad:

Med fossekallen som hjertebarn

Kurt Jerstad har de siste årene benyttet det meste av sin tid på fossekallen.

- Jeg føler på en måte at arbeidet mitt har blitt anerkjent etter at jeg mottok tilskuddet på 300.000 kroner fra Miljøverndepartementet. Pengene kom dessuten i siste liten. Jeg var nemlig da midt inne i en, økonomisk sett, hard etableringsfase med hus og familie. Uten tilskuddet ville det ikke vært mulig for meg å fortsette arbeidet.

Han ser lettet ut, 35-åringen Kurt Jerstad som de siste fjorten årene har benyttet det aller meste av sin tid på nasjonalfuglen vår, fossekallen.

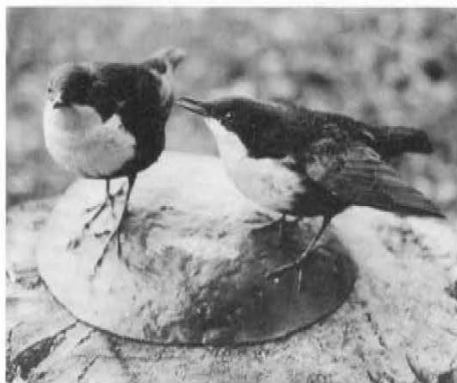
Men det er ikke nasjonalfølelsen som har drevet lyngdølen, med adresse Aurebekk i Mandal, til å ofre så mye tid og krefter på den vesle hardhausen som i 1963 uten konkurranse ble valgt til Norges nasjonalfugl. Forøvrig et svært godt valg, bare så det er sagt.

Arsaken er at fossekallen har problemer. Hvert eneste år mislykkes et stort antall fuglepar i å legge egg og få fram unger.

Kurt Jerstad leter etter årsaken - og den mener han kan være aluminiumsforgiftning.

Startet i 1975

Det var i 1975 Kurt Jerstad startet sine undersøkelser av fossekallen. Han har hele tiden konsentrert seg om bestanden i Lyngdalsvassdraget, og har etterhvert opparbeidet seg et stort referansegrunnlag i vassdraget. Han har også så smått begynt å se nærmere på bestanden i Audna-vassdraget. Dette først og fremst for om mulig opparbeide seg et referansegrunnlag til Lyngdalsvassdraget.

Fossekallen - Kurt Jerstads hjertebar.

- I og med at Audna fullkalkes, kan det være svært interessant å se om fuglene har større hekke-suksess der enn i Lyngdalsvassdraget som jo er ganske surt, sier Kurt Jerstad til "Piplerka".

Kurt er utdannet biolog, og kan titulere seg med cand. mag..

- Siden jeg har vært opp-tatt med mye annet ved siden av studiene, har jeg heller ikke fått lagd noen avhandling enda. Vel, det får heller komme, smiler han og lener seg tilbake i sofaen hjemme i stua på Aurebekk. Det er to år siden han slo seg ned i Mandal med kone og datter. Og han har kjøpt seg hus nettopp der man forventer at en biolog og friluftsmann vil bosette seg; med skogen like utenfor stuevinduet.

- Hva var det egentlig som fikk deg til å fatte slik interesse for fossekallen ?

- Det var "bibelen" det, smiler han (Kurt mener her selvsagt Haftorn 1971 (forf. anm.)). - Haftorn skriver blant annet at fossekallen syns å være sjelden på Sørlandet, og at bestanden således burde undersøkes nærmere. Jeg fulgte denne oppfordringen, og fant da raskt ut at det som står om fossekallens utbredelse på Sørlandet i Haftorn 1971 ikke stemmer. Fossekallen viste seg nemlig å være en ganske vanlig hekkefugl også her ute ved kysten, sier Kurt.

- Du fant ut andre ting også ?

- Det aller første jeg oppdaget var at fossekallen er en svært gunstig art å jobbe med. Fuglene er stedbundne, og som hekkefugl kommer de som oftest tilbake til samme området år etter år. Således er de lette å kontrollere. Årsaken til at fuglene har blitt betraktet for å være noe sjeldne på Sørlandet henger nok sammen med at de er forholdsvis sky i hekke-sesongen, sier han.

- Jeg la også raskt merke til at bigami faktisk er et ganske vanlig fenomen hos nasjonalfuglen vår. Dette var også lite kjent tidligere. Gjennom en rekke gjenntfunn har jeg også oppdaget at fossekallen, som jo alltid har blitt betraktet for å være standfugl, faktisk trekker. Da hovedsaklig til Danmark. Selvsagt overvintrer hovedtyngden av bestanden. Anslagsvis vil jeg tro rundt 10% av fuglene regelmessig trekker, sier Kurt.

Mislykket hekking

- Og etterhvert oppdaget du det sørgelige faktum at fossekallen har store problemer med hekkingen ?

- Ja, ganske tidlig la jeg merke til at flere par ofte mislyktes med eggleggingen. Men det tok lang tid før jeg fattet mistanke om at noe kunne være galt fatt i miljøet.

- Hva fikk deg inn på de tankene ?

- Tidlig i 80-årene påviste svenske ornitologer aluminiums-forgiftning i fluesnappere som oppholdt seg ved sure innsjøer. Det

har seg nemlig slik at den sure nedbøren løser ut aluminiumet i jordsmonnet, og den blir da rene giften for organismene. Og de symptomene svenskene oppdaget hos fluesnapperne, og som de ganske bestemt mente kom av aluminiums-forgiftning, er de samme som jeg i flere år nå har sett vokse fram hos fossekallen i Lyngdalsvassdraget. Først i 1987 fikk vi imidlertid de første virkelig alarmerende resultat på bordet. Analyser viste da at Lyngdals-fossekallene hadde dobbelt så høy aluminiums-verdi som fossekaller fra et ikke-surt område i Nord-Trøndelag, sier Kurt.

Punsvik dro det hele i gang

Det var i 1984 at de statlige myndigheter fattet interesse for Kurts fossekall-prosjekt, som fram til da var blitt drevet på pur idealisme. Jerstad understreker at det først og fremst var takket være daværende viltkonsulent Tor Punsvik at fossekall-prosjektet fikk offisiell status.

Men selv om prosjektet siden 1984 har blitt drevet i regi av fylkes-

mannens miljøvernavdeling, har det rent økonomisk vært lite å hente for ildsjelen Kurt Jerstad.

I 1987 kom imidlertid anerkjennelsen i form av et tilskudd på 300.000 kr., fordelt over tre år; 1987, 1988 og 1989.

- Begynner du å nærme deg noen konklusjon nå ?

- Det er et uhyre vrient spørsmål. Selvsagt har jeg

mine mistanker. Men det er ikke mulig for meg nå å slå fast at fossekallens hekke-problemer skyldes aluminiums-forgiftning. Det som skjer når aluminiumet kommer inn i fuglekroppen er derimot helt klart. Aluminiumet går nemlig inn i en enzym-reaksjon i stedet for kalk. Fuglene klarer med andre ord ikke å skille ut kalk, og får dermed problemer med egg-leggingen, sier han.

Kurt forteller videre at problemet var alarmerende høyt i 1984 og 1985. Da hadde fossekall-bestanden i Lyngdals-vassdraget høyest mislykkings-prosent. Av totalt 50 par, mislyktes hele 42%. De siste par årene har rundt 25% av parene mislykkes.

- Og det er helt klart at det er under selve eggleggingen at problemene oppstår. Jeg har fulgt parene under reir-byggingen og under hekke-forberedelsene, uten at problemer har oppstått. Men når det kommer til selve eggleggingen, da går det galt. Noen par legger ikke egg i det hele tatt, mens andre igjen kan legge ett eller to egg, og så gi opp. Hva som skjer med disse parene vet jeg ikke da jeg mangler gjenfunns-materiale. Så om de rett og slett dør eller om de flytter fra området vet jeg ikke, sier han.

Kurt kan videre fortelle at bestanden i Lyngdals-vassdraget også har vist en nedadgående tendens. Men hvorvidt dette skyldes den mislykkede hekkingen er han forsiktig med å spekulere noe på.

- De siste par årene har imidlertid bestanden vært noe stigende, så det kan vel gjerne tyde på at også vintrene har noe å si i denne sammenhengen, sier han.

Konklusjonen uklar

- Ser du noen ende på fossekall-prosjektet ?

- Hva som blir konklusjonen vet jeg ikke. Fremdeles har jeg altfor mange ubesvarte spørsmål. Hvorvidt man kan gi aluminiumet skylden er også vanskelig å fastslå uten referanse til andre vassdrag. Derfor har jeg nå så smått også begynt å kartlegge bestanden

Kurt Jerstad har preparant-virksomheten som økonomisk basis.

i Audna. Men noen stor-satsing på Audna har jeg dessverre ikke fått gjennomslag for i departementet enda. Fossekallen er imidlertid en fin indikator-art siden den henter all sin føde under vann, akkurat som fisken. Og nå indikerer fossekallen at noe alvorlig galt er fatt i faunaen vår. Men dersom vi skal vente med å gjøre noe helt til vi har konkrete beviser, ja, da kan det trolig være for sent til å gjøre noe som helst, sier Kurt og rører i teen som i løpet av samtalen har rukket å bli heller kald og udrikkelig.

En kjøttmeis ute av kurs deiser mot vinduet i terrasse-døren og bringer samtalen inn på et noe annet område. Kurt Jerstad er nemlig også preparant.

- Det er vel det du egentlig lever av ?

- Det kan jeg vel ikke akkurat si, men preparant-virksomheten er i alle fall en god plattform å ha ved siden av alt det andre jeg stiller med, sier Kurt som forøvrig har vært knyttet til miljø-vernavdelingen siden 1985. En tid var han også konstituert som viltforvalter.

- Hva med fossekallen da ? Hvordan vil du karakterisere nasjonal-
fuglens framtid ?

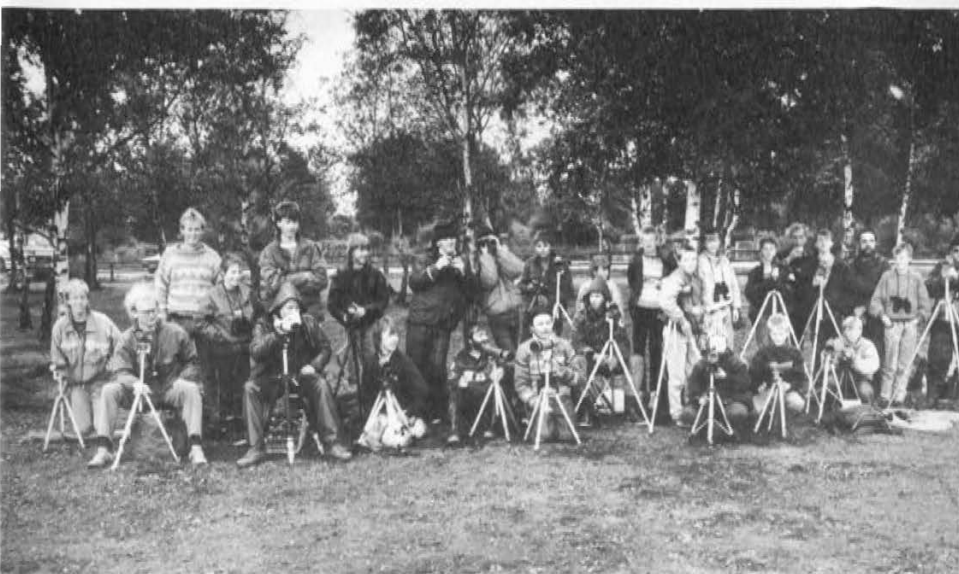
- Den er vanskelig å spå. Det er ingen tvil om at fossekallen har problemer. Spørsmålet er bare hvor årsaken ligger. Men for å finne svarene man søker, er det bare å fortsette arbeidet. I løpet av 1989 regner jeg dessuten med å publisere en del av de resultatene jeg har kommet fram til. Men selv om det offisielle prosjektet om ikke altfor lenge blir avsluttet, tror jeg det blir vanskelig for meg å legge det på hylla. Etter så mange år har jeg på en måte fått meg en familie i Lyngdalsvassdraget. En fossekall har jeg faktisk fulgt i åtte år, og jeg har flere som jeg merket for fem seks år siden. Da er det vemodig og trist når fugler år om annet blir borte for godt. Nei, fossekallene i Lyngdalsvassdraget kommer jeg nok aldri til å vende ryggen, smiler Kurt som siden det hele startet for fjorten år siden har merket i underkant av 3.000 fossekaller.

Det er imponerende tall, og det er en imponerende innsats Kurt har gjort, og fremdeles gjør for nasjonalfuglen vår.

NOF-Mandal lokallag:

Da fuglefolket trakk til Sverige

Mandals-ornitologene samlet på et Brett under rovfuglspeidingen i naturreservatet «Ljungen».

Det var en spent og forventningsfull gjeng amatør-ornitologer fra NOF-Mandal lokallag som i oktober i fjor satte kursen mot den svenske sydspissen Falsterbo. Det var det berømmelige rovfugl-trekket fra Skåne og over til Sjælland som da trakk et tredvetalls fuglefolk fra Mandal til Sverige. Rovfugler ble det imidlertid heller smått med for Mandals-ornitologene. I stedet ble det fire dager med svensk stormvær - grått skydekke, regn, vind og gufne høst-temperaturer.

Med andre ord: Stikk motsatte forhold av det som krevs for at rovfuglene setter i gang trekket.

Men selv om de svenske værguder, hva de nå måtte hete, ikke helt spilte på lag, var reisen til Falsterbo langt fra mislykket av den grunn.

Selv om det helt store rovfugl-trekket uteble, kunne Mandals-gjengen likevel "krysse" de aller fleste rovfugl-artene som i løpet av høsten trekker over Falsterbo, samt en rekke andre arter som nok må betraktes som "godbiter" sett i forhold til hva man er vant med fra "gamlelandet".

Alt i alt kan man slå fast at det ble en vellykket tur til et fuglerikt og interessant område som resulterte i en artsliste med totalt 148 arter. Av de mest interessante observasjonene kan nevnes småskrikørn, glente, avosett og lappiplerke.

" Broddahill grisefarm "

Selvsagt ble det aller meste av tiden benyttet ute i felten. Men også fuglefolk må sove. Innkvarteringen skjedde på "Broddahill" - et privat gods med en langtfra godluktende grisefarm som viktig økonomisk bærebjelke. Men på tross av den illeluktende atmosfæren utendørs, var det ingenting å si på komforten og gjestfriheten innendørs. Den var upåklagelig. (Ville vel neppe vært like upåklagelig i disse sel-tider).

En fuglekikkers dag starter før solen står opp. Så også i Sverige. Og da sier det seg selv at der er heller lite energi igjen når skumringen senker seg og kveldsmaten er fortært. Som oftest var det nattero på "Broddahill" i 8-9-tiden på kvelden.

Golfbaner og naturreservat

Sveriges sydspiss er imidlertid mer enn kun et fyrtårn og en forblåst kyststripe. I tillegg til en rekke golfbaner, bestod området av flere naturreservater med en lang rekke interessante fugle-biotoper. De to mest aktuelle var uten tvil "Flommen" og "Lilla Hammarsnäs".

Hammarsnäs er blant fuglefolk uten tvil det mest kjente reservatet. Men det var likevel i "Flommen" at mandalittene fikk noen av de flotteste og mest tallrike observasjonene.

De store mudderbankene var fulle av tusentalls fugl. Måker, vadere og ender i store mengder. Nesten paradisiske tilstander med andre ord.

Spurvehauken var en av de hyppigste rovfuglene på Falsterbo.

" Ljungen "

Det var imidlertid naturreservatet "Ljungen", eller lyngheia som man kan kalle det på norsk, som var den store rovfugl-biotopen.

De store og bredvingede rovfuglene trenger som kjent oppadgående

luftstrømmer, termikk, for å kunne skru seg opp i trekkhøyde. Og nettopp i lynghæia, som er et stort åpent lende hvor solen raskt får tak når den først viser seg, oppstår det god termikk. I skogene ~~om~~ som omkranser flatene samler de trekkende rovfuglene seg således opp i store mengder i påvente av at de rette forholdene skal oppstå.

Jarle Egset, Finn Jørgensen og Leif E. Gabrielsen speider etter vadere i «Flommen».

Da Mandals-gjengen kom til Falsterbo hadde det dårlige været allerede vart en stund.

Det betydde at store mengder rovfugl etterhvert hadde samlet seg opp i områdene rundt lynghæia i påvente av termikk og fralandsvind.

Et tydelig bevis for dette fikk vi siste dagen. I vel en times tid løyet været og solen dukket opp og spredde sine varmestråler over hele "Ljungen". Og i samme øyeblikk skydekket lettet, lettet også store mengder rovfugl fra skogene omkring lynghæia.

Etterhvert som fuglene skrudde seg opp, ble det "krysset" av både musvåk, fjellvåk og **småskrikørn**. Så skulle det altså klaffe likevel, og det endatil siste dagen.

Men nei, ikke før hadde fuglekikkere, teleskoper og kikkerter kommet vel på plass, så var også skydekket som hadde forfulgt oss hele turen på plass igjen, og fuglene forsvant omtrent like fort som de hadde dukket opp. Men Mandals-gjengen ventet, og ventet, og en enslig musvåk og fjellvåk, samt enkelte falker gjorde ventingen mer utholdelig.

Men til slutt var det bare å pakke sammen - ikke minst takket være tiltagende regn og et par særdeles innpåslitne hester som etterhvert utgjorde en stadig større trussel mot såvel nistepakker som kostbare teleskoper og fotoutstyr.

Hjemtur med komplikasjoner

Det var imidlertid ikke bare i Falsterbo at været skapte problemer for Mandals-ornitologene. Også hjemturen ble en del timer forlenget på grunn av lite samarbeidsvillige værguder - denne gangen de danske, uten at jeg vet navnet på de heller.

Etter en rolig og behagelig fergetur fra Gøteborg til Fredrikshavn, kom beskjednen om at båten til Kristiansand, som skulle lagt fra Hirtshals ved ett-to-tiden, ikke en gang hadde lagt ut fra Kristiansand.

Den kom ikke til å være i Hirtshals før om morgenen. Det nærmet seg midnatt da beskjednen kom, og uten både mat og sted å sove var det ikke fritt for at stemningen i bussen ble temmelig amper. Alt lå med andre ord til rette for en natt med stiv rygg og nakke, og en morgen med rumlende mage og dundrende hode.

Hestene i «Ljungen» var en stor trussel både for matpakker og feltutstyr.

da det var tydelig at havhestene som svevde på stive vinger utenfor fristet atskillig mer enn en seng å sove i - med unntak av undertegnede da som ikke helt hadde godt av bølgehøyden i Skagerrak.

Når det først er snakk om plaster på såret, kan man da heller ikke stikke under en stol at topplerkene i Hirtshals bidro atskillig til å skru humøret opp. Men det, det er en annen historie.

Men da ordnet heldigvis Sørlandsruta hjemme i Mandal opp, men først etter liten dispuTT over mobilen med en etterhvert lite mild B.K.K.. Det ble ordnet med hotellplass i Hirtshals - på Sørlandsrutas regning.

Og på hjemturen var ikke Fred. Olsen lines snauere enn at de disket opp med gratis frokost og gratis lugar til NOF-gjengen som plaster på såret.

Men det er vel ikke til å legge skjul på at lugarene ble lite benyttet

//////////////////////////////////// Ole Aa. Brattfjord //////////////////////////////////

Artsliste fra NOF-Mandal lokallags Falsterbo-tur 5-10/10 1988 :

Understrekte arter ble kun sett i Danmark, eller på overfarten Hirtshals-Kristiansand mandag 10.10.

Storlom
Toppdykker
Gråstrupedykker
Havhest

Havlire
Grålire
Stormsvale
Havsule

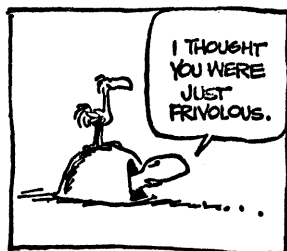
Storskarv
Gråhegre
Knoppsvane
Ringgås

Hvitkinngås
 Grågås
 Kortnebbgås
 Stokkand
 Stjertand
 Brunnakke
 Krikkand
 Skjeand
 Gravand
 Bergand
 Toppand
 Taffeland
 Kvinand
 Havelle
 Sjøorre
 Svartand
 Ærfugl
 Siland
 Laksand
 Småskrikeørn
 Musvåk
 Fjellvåk
 Hønsehauk
 Spurvehauk
 Glente
 Sivhauk
 Myrhauk
 Jaktfalk
 Vandrefalk
 Dvergfalk
 Tårnfalk
 Rapphøne
 Fasan
 Vannrikse
 Sivhøne
 Sothøne
 Tjeld
 Vipe
 Sandlo
 Steinvender
 Tundralo
 Heilo
 Tundrasnipe
 Myrsnipe
 Polarsnipe
 Sandløper
 Dvergsnipe
 Dobbeltebekkasin
 Enkeltebekkasin
 Kvartbekkasin
 Storspove
 Lappspove
 Strandsnipe
 Grønnstilk
 Gluttsnipe
 Rødstilk
 Sotsnipe
 Avosett
 Storjo
 Tyvjo
 Polarjo
 Fjelljo

Svartbak
 Sildemåke
 Gråmåke
 Fiskemåke
 Hettemåke
 Krykkje
 Dvergmåke
 Splitterne
 Makrell-/Rødnebbterne
 Alke
 Lomvi
 Lunde
 Bydue
 Skogdue
 Ringdue
 Tyrkerdue
 Jordugle
 Grønnspekk
 Svartspekk
 Topplerke
 Sanglerke
 Trelerke
 Sandsvale
 Låvesvale
 Taksvale
 Trepipplerke
 Heipipplerke
 Lappipplerke
 Skjærpipplerke
 Gulerle
 Vintererle
 Linerle
 Stær
 Nøtteskrike
 Skjære
 Kaie
 Kornkråke
 Kråke (+ svartkråke)
 Ravn
 Gjerdesmett
 Jernspurv
 Hagesanger
 Munk
 Løvsanger
 Gransanger
 Fuglekonge
 Steinskjett
 Buskskjett
 Rødstjert
 Rødstrupe
 Svarttrost
 Rødvingetrost
 Måltrost
 Duetrost
 Gråtrost
 Granmeis
 Blåmeis
 Svartmeis
 Kjøttmeis
 Spettmeis
 Trekryper
 Gråspurv

Pilfink
 Bokfink
 Bjørkefink
 Kjernebiter
 Grønnfink
 Grønnsisik
 Stillits
 Tornirisk
 Bergirisk
 Gråsisik
 Korsnebb sp.
 Sivspurv
 Gulspurv

149 arter!

Sørligste hekkefunn av fjæreplytt (*Calidris maritima*) i Norge

Av: Ole Aa. Brattfjord

Om utbredelsen av fjæreplytt (*Calidris maritima*) i sør-Norge i hekketiden, var det tidligere kjent at Kvivassheia på Hjelmeland i Rogaland har hatt de sørligste kjente hekkeplasser av arten i Norge (Haftorn 1971).

I Aust-Agder ble det tidligere antatt at fjæreplytten hekket på sørvestre Valleheiene i Setesdal (Haftorn 1971).

Senere har fjæreplytten blitt funnet hekkende en rekke steder i sør-Norge. Noe som ikke minst skyldes Atlas-prosjektet.

Inntil nylig har det vært på det rene at Store Skykula på Bjerkreim i Rogaland var den sørligste hekkeplassen for fjæreplytten i Norge (Fugleatlas for Rogaland).

Det antas at den nedre grense for den karrige biotop som fjæreplytten ser ut til å foretrekke, ligger på cirka 700 m.o.h.. Voksen fugl med unger er registrert på 600 m.o.h., men reiret kan ha ligget høyere (Fugleatlas for Rogaland).

I Aust-Agder har det de siste årene blitt konstatert hekking flere steder både i Bygland, Valle og Bykle. Hovedsaklig på vestheiene, og normalt rundt 1.000 m.o.h.. (Roald Bengtson/Fuglenes hekkeutbredelse i Aust-Agder).

Men at fjæreplytten skulle kunne gå så langt sør som til Evje i Setesdal, ville vel neppe noen trodd.

Ikke desto mindre kunne jeg her konstatere hekking av fjæreplytt fredag 2.juni 1989. I området "Slammen" på Flatebygd i Evje og Hornnes kommune fant jeg denne dagen et fjæreplytt-reir inneholdende 3 egg. (Se Atlas-rute for Aust-Agder 32V MK39).

Nå ligger ikke dette området mer enn 1,75 km. lenger sør enn Store Skykula i Rogaland. Men det ligger atskillig lavere. Reiret lå ikke mer enn cirka 350 m.o.h.!!
 Altså ikke mer enn halvparten så høyt som det som har vært antatt som artens nedre hekke-grense.

Oversiktsbilde av området "Slammen" på Flatebygd i Evje og Hornnes kommune hvor det fredag 2.juni '89 ble gjort hekkefunn av fjæreplytt.
 (Foto: Forfatteren).

Hva er så årsaken til at fjæreplytten i dette tilfellet har gått så langt sør, og så lavt for å hekke?

Nå er det en kjensgjerning at snømengdene på artens tradisjonelle hekkeplasser denne våren har vært unormalt høye. Også på toppene lengst nord i Setesdal

var det tidlig i juni unormalt store snømengder. Ja, endatil snøvær !! (Lars Breistøl medd.).

Det kan således virke innlysende at store snømengder og sen snøsmelting har presset fjæreplytten til å gå så lavt som i dette tilfellet.

Området "Slammen" er forøvrig som skapt for arten. Sand og stein dominerer, og vegetasjonen er fattig og består i hovedsak av småbjørker. I området er der også spredte småpytter. Et goldt og karrig område med andre ord. Området er også flatt og viddelignende.

Fjæreplytt-reiret
lett synlig,
plassert i
karrige omgivelser.
(Foto: Forfatteren).

Selve reiret lå dårlig skjult i den glisne bakke-vegetasjonen, føret med tørt gress og tørre blader hentet fra reirets umiddelbare nærhet. Det viste seg også at kullet på 3 egg var fullagt. Det ble konstatert med besøks-intervall på en uke.

Egg lengden ble på stedet målt til 39-40 mm..

Den rugende fuglen trykket hardt på reiret, og fløy ikke av før jeg nærmest tråkket på den. I et par tilfeller registrerte den imidlertid "fredsforstyrderen" i god tid, og fløy da av før jeg fikk øyekontakt med reiret.

Maken ble ikke registrert i området.

Dette er ikke bare første hekkefunn av fjæreplytt i Evje og Hornnes kommune. Men også første kjente observasjon av fjæreplytt i kommunen (Lars Breistøl medd.).

Forøvrig kan én observasjon fra Rogaland settes i forbindelse med **mulig** lavlandshekking. Den 1.juni 1969 ble en fjæreplytt som spilte såret sett ved Orrevatnet på Jæren. Det ble lett etter reir uten resultat (Fugleatlas for Rogaland).

Således skulle det være ganske klart at hekkefunnet av fjæreplytt på Evje fredag 2.juni 1989 er det sørligste og laveste hekkefunnet av arten i Norge.

Norges sørligste og laveste fjæreplytt-reir i nærbilde.
(Foto: Forfatteren).

K O N K U R R A N S E F U G L E N

Til tross for kun 1 svar på siste konkurransefugl slår vi til med en ny nøtt (?) denne gang. Selv om de færreste sender inn svar, både håper og tror vi at de fleste har glede av å bryne seg litt på konkurransefuglen.

Det ene innkomne svar på siste oppgave var som vanlig riktig. Inge Flesjø svarte markpiplerke, og sikret seg dermed en svært lettkjøpt bokpremie. Bildet var forevrig tatt av Atle H. Qvale i Marokko.

Svar på neste konkurransefugl må sendes redaktøren senest 14 dager etter at du mottar "Piplerka".

Lykke til !

Tycho Anker-Nilssen om sjøfugler og alger :

- Algekatastrofen ble ingen stor katastrofe

Av: Ole Aa. Brattfjord

(Foto: Ole Aa. Brattfjord)

- Algekatastrofen ble ingen stor katastrofe - verken for ærfuglen eller andre sjøfugler, sa Tycho Anker-Nilssen under et foredrag i Kristiansand i vår. Her sammen med viltforvalter Per Espen Fjeld (t.v.).

- Den såkalte algekatastrofen i fjor ble ingen stor katastrofe. Ikke for sjøfuglene i alle fall.

Det var Tycho Anker-Nilssen fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) som sa dette under et foredrag i byhallen i Kristiansand i vår.

Interesserte vestegder på utstillingen gi sjøfuglene en sjanse. Fra venstre: Nils Helge Lorentzen, Runar Jåbekk og Kurt Jerstad.

(Foto: Ole Aa. Brattfjord)

Tycho Anker-Nilssen hadde tatt turen til Kristiansand i forbindelse med utstillingen " Gi sjøfuglene en sjanse " i regi av fylkets miljøvernavdeling i samarbeid med Kristiansand museum, Kristiansand folkebibliotek og NOF.

Utstillingen fortalte om de totalt 83 sjøfuglreservatene i Agder og Telemark, om reservatbestemmelser i forbindelse med ferdsel og utfart, om det stadig økende presset på kystmiljøet og om skjærgården som friluftsområde rent generelt.

Tycho Anker-Nilssen fokuserte i sitt foredrag hovedsaklig på de siste års tilbakegang av lundefugl på Røst samt lomviens alvorlige problemer på hekkeområdene i nord.

Som "julekvelden på kjerringa"

Men han kom også inn på fjorårets algekatastrofe langs Skagerrakkysten, som jo kom som "julekvelden på kjerringa" på såvel oppdrettsnæringen som forskerne.

Alge-oppblomstringen ble en virkelig økonomisk katastrofe for oppdrettsnæringen. Sjøfuglene derimot slapp ifølge Anker-Nilssen forholdsvis upåvirket fra alge-oppblomstringen langs kysten.

- Algekatastrofen ble ingen katastrofe. I alle fall ikke for sjøfuglene. Både for ærfuglen og makrellterna ble nok ungeproduksjonen i de tidligste kullene noe dårlig siden algene ødela næringsgrunnlaget. Men de senere klekte ungene gikk det stort sett bra med. Dessuten viser det seg at sjøfuglene er godt tilpasset slike uforutsette variasjoner i livsmiljøet, sa han blant annet.

I utgangspunktet fryktet man også at sildemåken, som på lik linje med både ærfugl og makrellterne er en av karakterartene langs Vest-Agder-kysten, ville bli berørt av algene.

Men også sildemåken, siden den henter sin føde forholdsvis langt til havs, fikk en stor del av ungene på vingene i fjor.

Når det gjelder de regelmessig kontrollerte makrellternekoloniene i Mandal, var flere av dem langt mer truet av mink enn av alger.

Det er imidlertid på det rene at verken ærfuglen eller makrellterna kan tåle årvisse påkjenninger av et slikt omfang som fjorårets algeoppblomstring.

I Agder og Telemark utgjør sjøfuglreservatene 2% av det totale skjærgårds-arealet. Det vil si øyer, holmer og skjær. I disse reservatene er det ferdselsforbud i perioden 15.april til 15.juli. I den perioden har man heller ikke lov til å gå nærmere reservatene enn 50 meter med båt.

Både plantelivet, pattedyr, fugler, reir, egg og unger er fredet mot forstyrrelser og skader, og det er svært viktig å respektere de ferdselsrestriksjonene som fins dersom man ønsker å gi sjøfuglene en sjanse.....

Minken viste seg å være en større trussel for makrellterna enn algene under fjorårets store algeoppblomstring langs Skagerrakkysten.

(Foto: Ole Aa. Brattfjord)

NOF - Mandal lokallag har fått sin første båt

FINN JØRGENSEN

Her ser vi NOF ML's nye båt.

Foto : Ole Aa. Brattfjord

Etter 10 års drift og et utall årsmeldinger, hvor sjøfugl er trukket inn, har endelig NOF Mandal Lokallag gått til innkjøp av egen båt. Tidligere har medlemmene velvilligt stilt sine private båter til disposisjon. Dette har fungert bra, men det var på tide å få sitt eget.

Under en nattergal ekspedisjon til Skogsøy sommeren 88 fikk vi sett en fin båt som lå for salg. Dette fikk tankene på gli. Vi glemt hele nattergalen og resten av kvelden gikk med til båtprat. Når vi først setter oss noe i hodet får vi som regel det meste til. Så også denne gangen.

Vi hadde et styremøte og bestemte at vi kunne bruke ca. 30.000 til båt m/motor. Pengene ble ordnet ved banklån med nedbetaling i løpet av 3 år. Vi var alle enige i at en plastbåt rundt 17 fot med ca. 40 - 75 Hk motor og med kalesje ville være det rette. Vi bestemte også at vi ikke skulle forhaste oss, men vente til et gunstig kjøp dukket opp. Jeg og Runar Jåbekk reiste inn til Kr. sand på båtauksjon. Her var det mye båter, men selvfølgelig ikke noe som passet for oss. Avisene ble prøvd med ønsket kjøpt og i lange tider kikket vi på båter til salgs annonsene. Det var en hel del henvendelser på annonsen vår, men heller ikke nå dukket den rette opp. Kassereren vår, Jarle Egset, var ekstra på utkikk og hadde lenge et par båter "på hånd". En Mørebas 17 fot m/60 Hk Mariner utenbordsmotor ble den mest aktuelle. Jarle inngikk forhandlinger og sa rett ut at vi hadde ikke mere enn 30 tusen. En tid gikk og rundt juletider ble båten hentet for ovennevnte sum. Et godt kjøp vil vi si.

Vi fikk båten på vann og med litt om og men kom vi oss ut på prøvetur. Alt fungerte utmerket, noe vi hadde stilt som betingelse ved kjøpet. Vi hentet nemlig båten i en hage.

Vi fikk lånt en båtplass av Arnfinn Henriksen ute i Sjøbodvik. Noen få turer ble det i vinter, mens båten har blitt utrolig mye brukt nå i sommer. Den er blitt brukt til ærfuglregistrering, måke og terne tellinger og endel til småturer for å se på fuglelivet i skjærgården. Utover høsten vil den bli brukt i forbindelse med ringmerkingsvirksomhet på øya Hille utenfor Mandal. Vi var mye her ute tidligere, men det har begrenset seg selv med liten tilgang til rask båt.

Vi håper også å få til noen trekkte tellinger utover høsten. Båten vil også bli benyttet til oppsynsvirksomhet - her håper vi på samarbeid med politi og miljøvern avdelingen i fylket.

Når det gjelder bruken av båten har Mandal Lokallag oppnevnt Ivar Hille, Finn Jørgensen og Runar Jåbekk til båtkomite. Primært skal båten brukes til de formål som er omtalt ovenfor, nemlig registrering av fuglelivet i skjærgården vår.

Gruppen vil også utarbeide en instruks for bruk av båten.

Etter bruken å dømme har gruppen og styret kommet til at dette er en av de beste investeringer som Mandal Lokallag har gjort gjennom de 10 årene vi har eksistert.

Vi har ikke fått noe navn på båten enda og håper derfor at leserne kan sende oss noen gode forslag. Se annet sted i dette nummer.

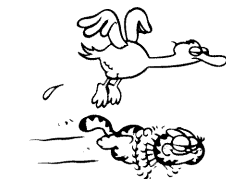
Kåre Olsen

Følgende områder ble besøkt:

Listastrendene: Strekingen Jølle - Einarsnes.

Myrområder: Veresumpen, Seviksmyra, Vågsvollvåien, Vatnemarka,
Slevdalsvann, Nordhasseimyra, Hellemyra,
Nesheimsumpen og Einarsnesmyra.Dyrket mark: En stor del av dyrket mark Slevdal, Vestbygda,
Hassel, Kviljo og Hauge Ø.Tellere: Knut Olsen, Kåre Olsen, Tor O. Hansen, Nils H.
Lorentzen, Karl R. Danielsen, Kai Rune Olsen,
Steinar Skeibrokk og Kai M. Nilsen

Art	Listastrendene	Myrområder	Dyrket mark	Totalt
Tjeld	35	-	-	35
Sandlo	224	-	2	226
Heilo	9	-	480	489
Tundralo	200	-	71	271
Steinvender	7	-	-	7
Vipe	17	-	360	377
Brushane	13	-	66	79
Tundrasnipe	2	-	-	2
Myrsnipe	1600	-	8	1608
Dvergsnipe	8	-	-	8
Polarsnipe	20	-	-	20
Sandløper	9	-	-	9
Rødstilk	6	-	2	8
Strandsnipe	2	-	-	2
Gluttsnipe	4	-	-	4
Storspove	4	-	1	5
Lappspove	61	-	-	61
Enkeltbekkasin	6	68	-	74
Kvartbekkasin	1	1	-	2
Storvader sp.	-	-	1	1
19 arter	2228	69	991	3288

Forfatters adresse: Kåre Olsen
Brækne
4563 Borhaug

Vinterjunko - første funn av arten i Norge

F I N N J Ø R G E N S E N

Fredag 04.12.87 kl.0930 ble jeg oppmerksom på 2 spurvestore fugler hjemme på Sånum i Mandal kommune. Det viste seg å være vinterjunko, - en nordamerikansk emberiza art. Dette er, etter hva jeg kjenner til, det første kjente og godkjente funn av arten i Norge.

Utbredelse.

Vinterjunko er utbredt over hele Nordamerika med unntak av sydlige deler av Florida og California. Den hekker i boreale barskogsområder og i blandingsskog i fjellområdene. Om vinteren kan vi treffe den utpå prærien, i kulturlandskap og gjerne i nærheten av foringsplasser.

I Europa er den påtruffet noen få ganger med flest funn i Storbritania. De fleste funnene er fra våren, da spesielt i mai.

Hendelsesforløp.

04.12.87 ble jeg oppmerksom på 2 spurvestore fugler, som satt utpå noen bladløse kvister i et kastanjetre, like inntil veikanten. Jeg kjørte i bil og etter å ha sett disse to individene, og bildet fikk festet seg til hjernevinningene, skjønte jeg at her var det noe unaturlig. Disse fuglene, jeg hadde jo sett de før. Jo , vinterjunko - det var jo vinterjunko. Iveren ble nok litt stor for jeg hogg i bremsene og styrte ut til siden. Bak meg kom en gubbe på stive hjul. Jeg så knyttneven i speilet. En slik bråstopp fører gjerne noe med seg. Han ble vel ikke mindre overrasket når jeg tok opp kikkerten og kikket opp i dette bladløse treet. Heldigvis, fuglene satt der fremdeles, ca 10-15 meter fra meg. Jaggu var det ikke vinterjunkoer. De var litt urolige etter alt oppstyret og fløy ned i løvverket på bakken, ca. 40 meter bortenfor. De hvite yttre stjertfjærene lyste opp når de fløy ned. Gubben bak meg fikk kjørt - han tenkte vel sitt og jeg tenkte iallefall kun på mitt. Grunnen til at jeg kjente vinterjunkoen fra tidligere er en fugletur som jeg og 3 kamerater hadde til USA sommeren 87.

Jeg var på vei til jobb når dette skjedde, men skitt lå gå. Båten får ligge til jeg kommer. Det bar i full fart hjem for å hente fotoutstyret. Dette måtte jo fotograferes, man måtte jo få belegg for en slik observasjon.

10 minutter senere var jeg på plass med apparatet, men dessverre, fuglene var ikke å se. I min frustrasjon spurte jeg en forbi-passerende om denne hadde sett to små grå og hvite fugler. Det uttrykket som framkom kan neppe beskrives. Tenk spørre om slikt, - de fleste vet jo ingenting om fugl (ihvertfall ikke før hun traff meg). Jeg lette videre i 20-30 minutter, dessverre uten resultat.

Jeg kjørte deretter til jobben og fikk varslet folk i Mandal Lokallag. Ettersøk ble igangsatt, men også nå uten resultat.

Beskrivelse.

Fuglene var omtrent like i fjærdrakten.

No. 1 Hode, strupe, øverste del av brystet, kroppssider, rygg, vinger og overgump gråbrun med klar kontrast til skinnende hvit buk. Ryggen var helt uten streker/sjateringer av noen slag.

No. 2 Lik den første, men ikke full så klar kontrast mellom lys buk og gråbrun fjærdrakt. Ryggen også her ustreket. Nebbe e lyste opp med sin svake gulrosa farge. De yttre stjert-fjærene lyste opp når fuglene slapp seg ned fra treet. Utfra dette kan fuglene bestemmes til 2K+ hoer, dvs. fugler i sitt andre kalenderår eller eldre. Fuglene så ut til å være i god kondisjon.

Sånum.

I korte trekk kan området beskrives slik: Halvøy omkranset av grunne salt og brakkvannsfjorder. Jordbruksområde med flere brakkliggende jorder, typisk kulturmark og endel småklynger med huser i tillegg til gårdene.

Dette området har stor tiltrekningskraft for ulike fuglearter. Det er observert 200 forskjellige arter hvorav 50 er funnet hekkende. Det er aktiv foring av fugl vinterstid. Ca. 1.5 tonn solsikkefrø blir lagt ut og 4-5 tusen individer ringmerkes årlig. Arten blir ikke brukt som burfugl og det er derfor nærliggende å tro at dette er viltlevende fugler som selv har fløyet over Atlanteren. Jeg har hørt at en vinterjunko er sett på jomfruland-89 ?

38

Årsberetning for Norsk Ornitologisk Forening

Kristiansand Lokallag

1988

På det forrige årsmøte i NOF/kl, som ble avholdt 8.12.87, ble følgende styre for 1988 valgt:

Formann:	Øyvind Fjeldsgård
Sekretær:	Tellef Vestøl
Kasserer:	Jan Erik Berglihn
Styremedlemmer:	Peder Knutson
	Arild Johnsen
	Roy Erling Fredriksen
Varamann:	Harde Johannessen

Det er i 1988 arrangert 3 medlemsmøter:

- 10.02 Fellesmøte med Zoologisk, Jeger & Fisk og Fotomax.
Temaet var "Fargesprakende natur", og Jan Kleppe fra Brevik viste flere lysbildeserier med naturbilder av høy kvalitet.
- 21.04 Peder Kr. Knutson fortalte fra en tur til Marokko, og kommenterte lysbilder som Roy Erling Fredriksen var mannen bak.
- 27.10 Finn Jørgensen og Runar Jåbekk viste bilder fra en månedss rundtur i Statene i fjor sommer.

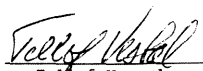
Videre har to turer stått på programmet:

- 24.04 Lista (avlyst)
- 25.09 Lista

Frammøtet både på møter og ekursjoner har i 1988 vært på nivå med de siste årene, det vil si rundt 10 personer. Det er i alle fall en hard kjerne som stadig stiller opp på arrangementene.

De tradisjonelle aktivitetene blir holdt oppe. Dvs. vannfugltelling i januar og mars, vinterfugltelling midtvinters og registreringer til Kristiansands-ATLAS. Nye aktiviteter i 1988 har vært svanetelling i februar, og hekkeregistreringer av ærfugl og kanadagås. De to siste prosjektene har vært støttet av naturvernmyndighetene. Det er også gitt støtte til vannfugltellingene, som fra og med vinteren 1988/89 vil bli utvidet med en periode i desember også. Disse prosjektene fører etterhvert til at foreningens økonomi er ganske god, selv om kontingentinnbetalingen er mangelfull.

Kristiansand 8.12.88

Tellef Vestøl
Sekretær

Referat fra Årsmøte i NOF/KI 8.12.88

Formann Øyvind Fjeldsgård kunne ønske 9 medlemmer velkommen til Årsmøte i Gamle Katedralskolen. Han ble selv valgt til møteleder, og Tellef Vestøl til referent.

Regnskapet for 1988 var ikke klart ennå, men det ble opplyst at økonomien er relativt god, takket være støtte fra Direktoratet til sjøfugltellinger. Styret fikk fullmakt til å godkjenne regnskapet.

Årsberetningen for 1988 ble opplest og vedtatt. Av årsberetninga gikk det fram at oppslutningen fortsatt er laber, men at foreningen har opprettholdt aktivitetsnivået rimelig bra. Nytt av året var registreringer av overvintrende svaner i februar, og hekkeregistreringer av Ærfugl og Kanadagås.

Valget ga følgende styre for 1989:

Formann:	Øyvind Fjeldsgård	(gj.v.)
Sekretær:	Tellef Vestøl	(gj.v.)
Kasserer:	Peder Knutson	(ny)
Styremedl.:	Roy Erling Fredriksen	(gj.v.)
	Harde Johannessen	(ny)

Det var ingen kandidater til vervene som siste styremedlem eller varamenn.

Kontingenten for 1989 ble vedtatt uendret, dvs. 40 kroner.

Lokallaget i Kristiansand er representert i en rekke komiteer og utvalg på fylkesplan. Det var ingen ønsker om utskiftninger, og representantene fortsetter dermed i sine verv.

Etter den formelle delen av møtet snakket vi om den forestående sjøfugltellinga, som fra 1988/89 er utvidet til tre tellinger pr vinter.

Til slutt diskuterte vi hvordan NOF/kl og NZF kan dra nytte av hverandre. Det ble enighet om at noe av det viktigste er å få gjort kjent de ulike arrangementene. Vi ble enige om å prøve å lage et felles programoppsett for våren 1989, der begge foreningenes møter og andre aktiviteter presenteres. Dette sendes ut til alle medlemmene. Vi vil også arbeide for å få andre og mer attraktive lokaler til møtene, og forsøke å skape en sosial ramme om det som skjer på møtene. Vi håper at dette kan bidra til å øke interessen for foreningen og våre aktiviteter.

Kristiansand 9.12.87

Tellef Vestøl
Referent

ÅRSBERETNING FOR NOF - MANDAL LOKALLAG 1988.

1988 har vært et meget aktivt år for Mandal lokallag. Fugleinteressen er høy, og medlemstallet er stabilt. Av de ca. 60 medlemmene er omtrent 40 meget aktive, og det blir stadig vanligere å se folk med kikkert og notisbok i Mandal. Det eneste negative er at det er så få hofargede individer.

I løpet av året ble det holdt 4 styremøter, 13 medlemsmøter og en 10-års jubileumsfest. Jubileumsfesten ble meget vellykket takket være de ca. 40 fremmøtte og mest av alt Jarle Egset.

Medlemsmøtene blir fortsatt gjennomført på den tradisjonelle måten med konkurranse, foredrag, reiseskildringer, brus og boller + et godt miljø. Møtet 25.03 ble en suksess, med foredrag og lysbilder av Ovin Udø. De 37 fremmøtte, mot gjennomsnittlig 29, lærte mye nytt om kanadagåsa.

Foreningen har også arrangert 4 Listaturer, en week-end tur ved Gunnarsvann og til slutt en Falsterbotur i høst. Det berømte rovfugtrekket uteble fullstendig, men turen ble til gjengjeld topp på det sosiale plan. Gunnarsvann-turen ble også så vellykket at det sikkert blir gjentagelse, da med ryggsekken full av myggspray.

I 1988 har foreningen fått tilgang til ei hytte på lista i samarbeid med Lista lokallag. Hytta blir flittig benyttet av ornitologer på Listaturene. Mandal lokallag har også kjøpt en brukt båt til 30.000 kr. Den vil bli særlig nyttig i registreringen av måke- og ternebestanden i Mandals skjærgård. Det siste store er planer om foreningshus. B.K.Knutsen og co. har kontaktet kommunen i håp om å få et treffsted og et oppbevaringssted til foreningens utstyr.

I løpet av 1988 ble det enda en ny merkerekord for ringmerkingssgruppa med hele 37.303 individer av 113 arter. Ringmerkingen foregår på fritiden, og sammenlignet med fuglestasjonene er dette meget imponerende tall. Ringmerkingen er særlig viktig i overvåkingen av måke- og ternebestandene.

Foreningen har også en rekke prosjekter på gang. De viktigste er: Arfugl, vannfugl, kanadagås og sjøfuglregistreringer. Det siste er særlig viktig etter algekatastrofen sist sommer. Det er også et annet prosjekt på gang, nemlig Prosjekt Hvitryggspett. Flere voksne og reirunger er blitt fargemerket som ledd i prosjektet. Dette prosjektet er kanskje det viktigste i og med at man vet så lite om hvitryggspetta.

Da vi nå er gått inn i 1989 får vi håpe på flere ??, og fortsatt økende interesse for det rike fuglelivet i Mandal.

Mandal 19.02.89

David Drangslund
sekretær

NOF - MANDAL LOKALLAG - REGNSKAP 1988

UTGIFTER

Gaver og blomster	1210,-
Boller/brus	3697,-
Papir/porto	994,70
Jubileumsmøte	7570,-
Film/rammer m.m.	13430,-
Husleie/boksleie	325,-
Gunnarsvannturen	523,-
Algeprosjektet	5000,-
Solsikkefrø	6530,-
Julemøtet	1673,40
Sverigetur	39733,40
Båtkjøp	30000,-
Diverse	762,50

INNTEKTER

Frøsalg	6436,-
Kontigent	2800,-
Inn på møtene	3385,-
Renter 1987	379,-
Inn jubileumsmøte	1560,-
Salg film/rammer	12171,-
Kvinandprosjektet	2000,-
Algeprosjektet	5000,-
Strandrydding	8000,-
Vannfugltelling	4000,-
Overskudd ærfugltelling	2825,-
Driftstilskudd	500,-
Utlodning julemøtet	2754,-
Innbet. Sverigetur	19200,-
Innbet. Gunnarsvanntur	250,-
Diverse	229,-
BANKLÅN	29500,-

111449,20

100989,-

Bank 31.12.88	553,72
Postgiro 31.12.88	307,50
Kontant 31.12.88	382,33

Beholdning 01.01.88 11703,75

112692,75

112692,75

Jarle Egset
kasserer

Revidert 04.01.89
Bernt K. Knutsen
revisor

BYENS DYREBUTIKK

FUGL FISK

AKVARIE - UTSTYR
FUGLEBUR

STORE ELVEGT. 50 - TLF. 043-64807 - 4500 MANDAL

ÅRSBERETNING 1988.
NOF, Lista lokallag

Årsmøtet ble avholdt 15.1. på Husan, Farsund med ca. 20 frammøtte.

Valget resulterte i følgende styre for 1988:

Formann: Kåre Olsen

Nestformann: Kjell Grimsby

Sekretær; Cato Buch

Kasserer: Hans Buch

Styremedl.: Jostein Vetland og Nils H. Lorentzen.

Blandt foreningens viktigste aktiviteter i 1988 kan nevnes:

Medlemsmøter.

Møtene har stort sett fulgt tradisjonellt mønster med ett hovedtema - ofte som lysbildeforedrag.

18.2. Fuglekasser/hulerugende arter. v/L.Bergersen.	25	frammøtte.
10.3. Natur, fugl og planteliv på Svalbard. v/K.Olsen	22	" .
14.4. Fugletrekk. v/Tor O. Hansen	20	" .
5.5. Marokkos fugleliv. v/Runar Jåbekk og Finn Jørgensen.	15	" .
25.8. Pratemøte etter sommerens aktiviteter	15	" .
21.9. Nesheimvann naturreservat. v/KO	17	" .
20.10. Sjøfugl opplevelser på Runde og Lista. v/TOH	15	" .
16.11. Ringmerking. Metoder og resultater. v/N.H.Lorentzen	14	" .
15.12. Vinterfugl v/K.Olsen	15	" .

Ellers har det på hvert møte ^{vært} faste innslag med siste nytt/medlemmenes kvarter, konkurranse samt en enkel bevertning med fugleprat attåt.

Ekskursjoner.

Påskeuken Ullerøy orn stasjon	?	deltagere.
27. - 28.5. Skreliområdet	5	" .
23.10. Havika - Kviljodden	4	" .
20.11. Steinoddenområdet	3	" .

De planlagte turer til Nesheimvann, nattekursjon Lista rundt og til skarpenes, Flekkefjord ble avlyst p.g.a. værforhold.

Vannfugl/sjøfugltelling.

Telling ble utført i Sirdal, Flekkefjord, Kvinesdal, Farsund og Lyngdal kommuner i januar, mars og desember. De resulterte i 5324 vannfugl i januar, 5158 i mars og 2943 i desember. Sistnevnte telling ble bare foretatt i Farsund.

Svanetelling.

Vi deltok i de landsomfattende svanetellingene den 21.2. og alle tradisjonelle overvintringssteder i vestre deler av Vest-Agder ble oppsøkt med følgende resultat: Sangsvane - 63 ad og 7 juv. Knoppsvane - 10 ad.

Vadertelling.

Tellingen fra ifjor ble fulgt opp med en ny telling i år, den 25.9. Listastrendene samt endel myrområder og dyrket mark på Lista ble oppsøkt. Telleresultat: 3.288 vadere av 19 arter.

Vinterfugltelling.

Også dette år ble det relativt god oppslutning om denne aktiviteten. 13 ruter ble registrert i midttellingen (2. periode).

Registrering av oljeskadde sjøfugl.

En konsentrert oljekatastrofe inntraff i begynnelsen av oktober utenfor Listastrendene - Hidraomr. Over 200 lomvi + endel av flere andre sjøfuglarter ble funnet. Noen få lomvi ble vasket og sluppet igjen senere, tilsynelatende enkelte iallefall med godt resultat.

Også senere utover høsten og vinteren ble det registrert flere oljeofre enn det som har vært vanlig de senere år. Totalt ble registrert ca 250 oljeskadde sjøfugl.

Det ble også registrert flere døde sjøfugl uten olje, men sterkt avmagret.

LRSK.

Komiteen arbeider bra og er ganske godt ajour med rapportering og publisering i Piplerka.

Fotogruppa.

Arkivet er komplettert med endel nye lysbilder av fugl og natur i distriktet. Endel utlånsvirksomhet i forbindelse med lysbildekåserier og særoppgaver har foregått.

Ringmerking.

Ringmerkingsgruppe Lista (Lista og Flekkefjord) satte igjen ny rekord med ca 28.100 ringmerkete fugl.

Ullerøy ornitologiske stasjon.

Dessverre igjen et år med laber aktivitet med hensyn til vår- og høstsesongen. Hekkerregistreringene i skjærgården ble dog tilfredsstillende utført.

Algekatastrofe-registreringer.

Etter anmodning fra Viltkonsulenten hos Fylkesmannen i Vest-Agder ble ukentlige registreringer/overvåking av sjøfuglbestanden i Farsund gjennomført. Hovedvekt ble lagt på ærfugl, sildemåke og makrellterne + at Rauna ble totalundersøkt.

Det ble registrert vekslende hekkesuksess. Ærfugl hadde forholdsvis brukbar hekkesuksess utenfor Lista, mens bare få unger vokste opp i skjærgården utenfor Spind-Farsund. Tilstanden for måkeartene kan karakteriseres som brukbar/god, mens ternene hadde meget dårlig hekkesuksess med få ungfugl på vingene.

Dette skyldtes trolig predasjon av mink og stormåke i kombinasjon med dårlig julivær heller enn en generell næringssvikt.

Registrering av hekkebestand av andefugl og vadere i Farsund kommune.

Hekkebestanden av samtlige andefuglarter (svaner, gjess og ender) og vadere ble forsøkt beregnet ut fra 2 - 3 registreringsrunder gjennom hekkesesongen april - august.

Dette resulterte i 448 hekkepar av 8 vaderarter og 441 hekkepar av 12 andefuglarter. Mer detaljerte opplysninger publisert i Piplerka nr 3/4-88.

+ + + + +

Styret har ellers hatt endel saker til behandling. Disse har vært av noe forskjellig karakter. Problemet med brettseileraktiviteten i Nordhasselbukta har blitt tatt opp med flere instanser.

Medlemshytta i Fuglevika er endelig blitt en realitet. Dugnadsarbeider - rydding, maling og innredning - ble startet opp i juni. God hjelp er blitt ytet fra Mandal lokallag. Meget velvillighet og gratis maling fra Lista flystasjon har også vært meget velkomment. All denne innsatsen har resultert i et velegnet og bra tilholdssted i foreningssammenheng.

Medlemstallet ved årsskiftet ligger på ca 75 Dette er dessverre en liten nedgang i forhold til i fjor.

Lista, den 25.7.1989.

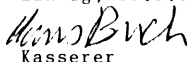
form.

NOF, Lista lokallag.

NOF - LISTA LOKALLAG - REGNSKAP 01.01 - 31.12 1988

<u>Inntekter</u>		<u>Utgifter</u>	
Beholdning 1.1.88		Beverting	600,25
Kasse	1641,50	Kontorutg.	409,-
Postgiro	3237,55	Merker	105,-
Bank	407,-	Fotogruppa	142,-
Kontingenter	2935,-	Premier	40,-
Beverting	331,-	Div. tellinger	8243,-
Kontorutg.	1,-	Beholdning 31.12.88	
Merker	131,-	Kasse	1101,55
Div. tellinger	17550,-	Postgiro	8627,01
Renter	351,76	Bank	3118,-
Kulturmidler	800,-	Postsparebank	5000,-
	27385,81		27385,81

Eikvåg, 13.1.89

Kasserer

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Avd. Vest-Agder

ÅRSMELDING 1988

Styrets sammensetning i 1988 har vært:

Finn Jørgensen	-	formann
Ivar Hille	-	kasserer
Runar Jåbekk	-	sekretær
Kåre Olsen	-	styremedlem
Øyvind Fjeldsgård	-	styremedlem
Kjell Grimsby	-	varamann
Tellef Vestøl	-	varamann

Fylkesavdelingen har i 1988 hatt følgende prioriterte oppgaver:

- Piplerka. Et dobbeltnummer er utgitt (88 sider).
- LRSK. Rapport for 1986 og 1987 er levert Piplerka for publisering. Egen rapport fra komiteen.
- Vannfugltelling. Tellingene gikk som normalt, og rapport er levert Piplerka.
- Vinterfugltelling. Tellingene har gått sin gang med god oppslutning. Nytt fra og med 1988 er at vi får en viss godtgjørelse for tellingene fra sentralt hold. Egen rapport fra komiteen.

- Andre prosjekter. Fylkesavdelingen har i 1988 stått for gjennomføringen av to prosjekter som ble finansiert av viltfondet. En totaltelling av fylkets ærfuglbestand ble gjennomført i april, og fylkets kanadagåsbestand ble taksert i løpet av våren/sommeren. Rapporter fra disse prosjektene blir publisert i neste "Piplerke". Vi har også bidradd med endel materiale til det nasjonale "Prosjekt Hvitryggspett".

Ellers har fylkesavdelingen i år innledet et samarbeid med fylkets miljøvernnavdeling om et overvåkningsprosjekt for sjøfugl. Foruten å være et interessant og viktig prosjekt, vil det også kunne gi fylkesavdelingen endel inntekter. Forøvrig har samarbeidet med fylkets miljøvernnavdeling også i år fungert bra.

Andre oppgaver for fylkesavdelingen har vært å uttale seg om diverse saker fra NOF - sentralt, og å videresende saker til lokallagene.

6 av fylkets medlemmer deltok på hovedforeningens årsmøte i Skien i april 1988.

Økonomisk har 1988 vært et bra år. Omsetningen har økt betydelig, og det reelle overskuddet har vært over 9.000,-. For framtiden kan den økonomiske situasjonen raskt forverres, da vi sannsynligvis må bytte trykkeri til "Piplerka". En stor del av våre inntekter er også øremerket til spesielle prosjekter. Se forøvrig regnskapet.

Komiteene har i 1988 hatt følgende sammensetning:

Vannfugltelling

Kåre Olsen (formann)
Gunnar Gundersen
Øyvind Fjeldsgård

Vinterfugltelling

Kjell Grimsby (formann)
Ivar Hille
Jan Erik Berglihn

Kontaktmenn til VF

Atle H. Qvale
Nils H. Lorentzen
Tellef Vestøl

Oljekontaktutvalget

Nils H. Lorentzen (formann)
Finn Jørgensen
Tellef Vestøl

Tidsskrift

Finn Jørgensen (red)
Leif E. Gabrielsen
Villen Vedeler
Atle H. Qvale
Runar Jåbekk
Nils H. Lorentzen
Tellef Vestøl

LRSK

Leif E. Gabrielsen (formann)
Nils H. Lorentzen
Jan Michaelsen
Eldar Wrånes
Tellef Vestøl

AtlasKontaktmann "Siste nytt"

Nils H. Lorentzen

Leif E. Gabrielsen (formann)
Runar Jåbekk
Øyvind Fjeldsgård
Lars Bergersen

Revisor

(Bjørn V. Olsson) / Bernt K. Knutsen

NOF - avd. Vest-Agder har i 1988 hatt følgende lokallag:

Kristiansand: Formann Øyvind Fjeldsgård
Svalåsveien 95
4645 Nodeland

Antall betalende medlemmer er **65**, hvorav **30**
er under 30 år.

Mandal: Formann Bernt K. Knutsen
Asalbakken 4
4500 Mandal

Antall betalende medlemmer er **70**, hvorav **52**
er under 30 år.

Lista: Formann Kåre Olsen
Brekne
4563 Borhaug

Antall betalende medlemmer er **75**, hvorav **50**
er under 30 år.

Totalt antall medlemmer i NOF - avd. V-Agder er **210**, hvorav **132**
er under 30 år.

Mandal 02.03.89.

Runar Jåbekk

Runar Jåbekk
sekretær

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Avd. Vest-Agder

REGNSKAP PR. 21. FEBRUAR 1989.

Utgifter

Piplerka	7.060,00
Porto	3.647,70
Kanadagås	3.629,00
Ærfugl	9.849,00
Sjøfugl/Vannfugl	15.000,00
Hvittryggspett	3.779,00
Diverse	5.556,00
OVERSKUDD	4.447,05

Inntekter

Annonser	1.400,00
Abonnementer	2.730,00
Kanadagås	15.000,00
Ærfugl	10.000,00
Sjøfugl/Vannfugl	15.000,00
Vinterfugltelling	2.585,00
Diverse	1.110,00
Renter	1.166,75
Tilskudd fra fylket	
barne-/ungd.arb.	4.000,00

===== 52.991,75 ===== 52.991,75 =====

Beholdning pr. 21.02.89: 12.923,38

Ivar Hille
kasserer

Regnskapet revidert og funnet
i orden - Mandal 27.02.89
Bernt K. Knutsen
revisor

Referat fra årsmøtet i NOF avd. Vest-Agder 1989

Også i år ble årsmøtet i NOF avdeling Vest-Agder, tradisjonen tro hadde vi nær sagt, avholdt på Risøbank i regi av Mandal lokallag.

Rundt 20 personer var møtt fram ved møtestart kl.19.00. Alle tre lokallag var representert. Finn Jørgensen ble valgt til møteleder. Ole Aa. Brattfjord valgt til referent. Det var ingen merknader til sakliste og innkalling. Det ble satt strek etter eventuelt kl.23.00.

Sak 1 - årsmelding :

Fylkesforeningens årsmelding ble opplest og godkjent.

Sak 2 - regnskap :

Regnskapet for 1988 ble opplest og godkjent. Det ble bemerket at regnskapet også denne gangen viser mange fine tall; de mange ulike prosjektene gir med andre ord kjærkomne og gode inntekter i fylkesforeningens kasse. Runar Jåbekk kunne dessuten opplyse at det på inntekts-siden kan plusses på ytterligere vel 5.000 kroner spesifisert som prosjekt-midler. Midler som ikke var bokført da regnskapet ble revidert. Således har fylkeslaget for 1988 et reelt overskudd på mer enn 9.000 kroner. Kasserer Ivar Hille mottok velfortjent ros for regnskaps-jobben.

Sak 3 - årsmeldinger fra komitéer og utvalg :

" Piplerka " : Et dobbeltnummer ble utgitt i 1988. Forøvrig er tidsskriftet inne i en omleggingsfase som vil påføre fylkesforeningen økte trykke-kostnader av foreløpig ukjent størrelse. Komitéen har hatt ute anbud hos en rekke trykkerier over hele landsdelen, og så langt tyder alt på at " Piplerka " også i framtiden får Kristiansand som sitt utgangspunkt. Redaktør Finn Jørgensen la ikke fram egen årsmelding for " Piplerka ", men viste til tidsskriftet - som jo er årsmelding mer enn god nok i seg selv. Forøvrig vedtok årsmøtet å satse på fire nummer i året fra og med 1990 - som en prøveordning.

LRSK : Leif Gabrielsen kunne berette om 183 nummererte saker i 1988, hvorav en del er videresendt NSKF for behandling. Han kunne også fortelle at LRSK-arbeidet nå er à jour for første gang i 80-årene. Leif roste også den øvrige komitéen for godt arbeid. - Jeg har fått med meg en god og aktiv gjeng som behandler sakene raskt, sa han.

Vannfugl-tellingene : Tellingene gikk som normalt, og rapport er levert " Piplerka ". En del topp-arter ble nevnt, og naturlig nok toppe gråmåken statistikken.

Vinterfugl-tellingene : Også her har tellingene gått sin vante gang, med god oppslutning.

Kanadagås : Alle aktuelle kommuner, utenom Songdalen, har blitt besøkt. 70 hekkende par registrert totalt. Anslag: Cirka 800 fugl i Vest-Agder (før jakta tok til !!). Kåre Olsen stilte seg med bakgrunn i resultatet spørrende til Udøs anslag på cirka 3.000 fugl. Det er satt av penger til Kanadagås-prosjektet fra sentralt hold også for 1989.

Ærfugl : Hele kyststrekningen i Vest-Agder ble undersøkt. Anslag: cirka 3.500 hekkende par. Som ventet var det lite ærfugl vest for Lindesnes. Det går en tydelig grense for utbredelsen nettopp ved Lindesnes. Fra sentralt hold er det satt av 10.000 kroner til ærfugl-prosjektet i 1989.

Atlas : Denne komitéen har som kjent ingen reell funksjon lenger, da Atlas-arbeidet står bom stille på sentralt hold. Bernt Kåre Knutsen mente dette var en sak man bør kjøre ganske hardt på under årsmøtet i NOF sentralt slik at arbeidet med Atlas-arbeidet kan komme igang for alvor. Det er som kjent mange tråder som skal samles.

Oljekontakt-utvalget : Her påpekte årsmøtet at det bør etableres en beredskapsplan i tilfelle katastrofen skulle være ute på nytt langs kysten vår. Det ble også gitt uttrykk for frustrasjon over myndighetenes lunkne holdning til å stimulere til miljø-omtanke.

Finn Jørgensen pekte blant annet på de store og alvorlige problemene spillolje fører med seg. Han mente det burde arbeides mer aktivt for å få etablert skikkelige mottaker-ordninger for spillolje, samt en viss godtgjørelse for å stimulere dem det gjelder til å ha "bry" med å behandle spilloljen forsvarlig. - Derimot er myndighetene påpasselige når det gjelder å innføre miljøavgift på olje, slo Finn Jørgensen fast. Årsmøtet støttet disse synspunktene og vedtok å gå mer aktivt ut mot myndighetene for å noe konkret utrettet.

Sak 4 - valg :

Hele hovedstyret ble gjenvalgt ved akklamasjon. Således ser styret for 1989 altså slik ut :

Formann:	Finn Jørgensen
Kasserer:	Ivar Hille
Sekretær:	Runar Jåbekk
Styremedlem:	Kåre Olsen
	Øyvind Fjeldsgård
Varamenn:	Kjell Grimsby
	Tellef Vestøl

De øvrige komitéer og utvalg for 1989 ble følgende :

Tidsskrift-komiteén :

Finn Jørgensen (red.)
Runar Jåbekk
Ole Aa. Brattfjord
Nils H. Lorentzen
Tellef Vestøl

LRSK :

Leif Gabrielsen (form.)
Nils H. Lorentzen
Jan Michaelsen
Eldar Wrånes
Tellef Vestøl

Kontaktmenn til " VF " :

Atle H. Qvale
Nils H. Lorentzen
Tellef Vestøl

Vannfugl-telling :

Kåre Olsen (form.)
Øyvind Fjeldsgård
Gunnar Gundersen

Atlas :

Leif Gabrielsen (form.)

Runar Jåbekk

Øyvind Fjeldsgård

Lars Bergersen

Oljekontakt-utvalget :

Nils H. Lorentzen

Finn Jørgensen

Tellef Vestøl

Vinterfugl-telling :

Kjell Grimsby (form.)

Ivar Hille

Jan Erik Berglihn

Kontaktmann "Siste nytt" :

Nils H. Lorentzen

Revisor :

Bernt Kåre Knutsen

Jarle Egset

Sak 5 - kontingent :

Abonnementsavgiften for " Piplerka " på 50 kroner prolongeres for 1989.

Sak 6 - eventuelt :

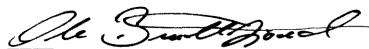
*) Ingen av lokkallagene hadde umiddelbare innvendinger mot å øremerke 4.000 kroner av de 12.000 kronene hvert lokallag vil motta i prosjekt-midler for 1989 til tekstbehandlings-utstyr for fylkeslaget. Et slikt anlegg vil bety enormt mye, ikke minst for LRSK, " Piplerka " og ringmerkingen, m.m..

*) For vinterfugl-tellingene skal fylkeslaget i 1989 betale 50 kroner for hver rute. På årsmøtet ble uttrykt stor tro på at dette vil stimulere til økt interesse og deltakelse i vinterfugl-tellingene, kanskje da særlig blant de yngste. I 1988 mottok fylkeslaget 2.500 kroner for vinterfugl-tellingene.

*) Under årsmøtet ble det ytret ønske om mer informasjon om hvitryggspett-prosjektet i " Piplerka ". Redaksjons-komiteén tok dette ad notam. Runar Jåbekk delte ut skjemaer til bruk i dette prosjektet. Forøvrig ble det gjort klart at deltakerne sender regning til fylkeslaget slik at utgifter kan refunderes.

*) Årsmøtet vedtok en kilometer-godtgjørsløse på 1 krone i forbindelse med de ulike tellingene.

*) Brettseilingen på Lista ble drøftet inngående under eventuelt, og ingen var i tvil om at dette er et stadig økende problem. Det ble vedtatt at fylkeslaget skal ta saken opp med NOF sentralt.

Ole Aa. Brattfjord
referent

Godt utvalg i:

- **Kontorutstyr**
- **Hobbyutstyr**
- **Skolemateriell**
- **Utstyr til
hjemmekontoret**

Mandal Bok & Papir

Holbæk Eriksensgt. 10 —
I polbygget — Mandal
Tlf. 65 397

RAPPORT OG GLINT FRA ÅRSMØTEHELGEN PÅ HERDLA

Med Aanen Munkejords krasse utspill mot norsk ringmerking høsten 1988 friskt i minnet, var det utvilsomt ringmerkingsmøtet det knyttet seg størst spenning til da NOF trommet sammen til årsmøte på Herdla utenfor Bergen i slutten av april.

Under ringmerkingsmøtet ble det reist en rekke spørsmål vedrørende den fremtidige organiseringen av norsk ringmerking. Men sentrale spørsmål som krav til ringmerkerne, godkjenningstest, ansvar og plikter m.m., kom helt i skyggen av Munkejord-debatten.

99,9% tøys

Utsendingene fra NOF-Rogaland, som også er blant dem som best kjenner til de forholdene Munkejord har beskrevet, karakteriserte utspillet fra Munkejord som 99,9% tøys.

Rogalendingene la imidlertid ikke skjul på at det var et snev av sannhet i det meste Munkejord hadde hevdet, men at det var sterkt overdrevet.

Olav Runde fra ringmerkingsentralen i Stavanger, var ikke snauere enn at han mente Aanen Munkejord selv burde levere inn sin lisens og sine ringer.

- Munkejord har selv drevet opplæring av 12-14 år gamle guttunger, og tapt fugl i nett. Han kritiserer andre sterkt for lignende forhold, mens han selv har begått de samme "ulovligheter". Med bakgrunn i dette syns jeg Munkejord burde levere inn sin lisens og sine ringer. Det har han

Bildet over: NOFs ringmerkingsutvalg. Fra venstre: Olav Runde, Bjørn Erik Paulsen, Kjell Mork, Tycho Anker-Nilssen og Andreas Cleve.

Bildet under: NOF-styret. Fra venstre: Frode Bye, Rune Voie, Stein Byrkjeland, Alv Ottar Folkestad, Jostein Sandvik, Bjørn Frantzen og Terje Axelsen.

til nå ikke gjort, sa Olav Runde blant annet.

Runde kunne dessuten fortelle at Aanen Munkejord var spesielt invitert til årets ringmerkingsmøte på Herdla. Han valgte å ikke møte.

Manual under arbeid

Olav Runde annonserte videre at den engelske "ringers manual" nå danner grunnlaget for en norsk ringmerkings-manual som etter planen skal gis ut rundt årsskiftet 89/90. Et tilbud nok de aller fleste ringmerkingsgrupper ser frem til med glede.

Runde varslet også at det er planer om å få til en test med eksamen. Og da ikke bare for nybegynnere, men også for gruppeledere og erfarne ringmerkere.

Faglig innhold

Når det gjaldt den videre Munkejord-debatten, bar den preg av mye personhets og svært lite saklig selvkritikk. Det aller meste dreide seg med andre ord om personen Aanen Munkejord, og lite om norsk ringmerkings fremtid.

Enkelte forsøkte imidlertid å gi debatten et noe mer saklig preg. Blant annet Tycho Anker-Nilssen fra NINA.

Han etterlyste ringmerkingsens faglige innhold og verdi.

- Man kommer ikke bort fra at ringmerking er en form for dyrplageri. Derfor er det viktig å målrette merkingen inn mot konkrete prosjekter, sa han.

Svein Myrberget fra ringmerkingsutvalget tok derimot Anker-Nilssens ønsker om økt målretting med en klype salt.

- Det har liten hensikt å sitte her og diskutere

Runar Jåbekk, Nils Helge Lorentzen, Finn Jørgensen og Ivar Hille på luftetur sammen med Øystein Størkersen fra NOF - Sør-Trøndelag. Bildet under: Ex-formann Bjørn Frantzen overrekker ex-programsekretær i NRK, Arne Aasgaard en takk for flott innsats og mange flotte naturprogrammer i en årrekke.

faglig innhold på fem minutter. Men skal man systematisere ringmerkingen er det helt klart nødvendig med en konkret målsetting, så han og viste blant annet til Direktoratet for naturforvaltnings terrestriske overvåkingsprogram som vil bidra til å standardisere ringmerkingen ved de stasjoner som deltar i programmet.

NOF-formann Alv Ottar Folkestad mente derimot det ville være nærmest utopisk å legge opp dagens ringmerking etter det som skjer om 10-15 år.

- Ingen kan idag si noe om hva det vil være verdifullt å vite om 10-15 år. Derfor vil tilfeldig ringmerking kunne gi høyt relevante resultater både nå og i fremtiden, sa Folkestad.

- Vi må for all del ikke tre altfor detaljerte planer og opplegg ned over hodene på merkerne. Da vil de fort kunne miste gløden. Ringmerking bør fortsatt være både spennende og gøy, og klarer vi i tillegg å heve det faglige nivået er ingenting bedre enn det, sa Andreas Cleve fra NOF-Telemark. (Samt avtroppende viseformann).

Eget ringmerkings- **tidsskrift**

Men selv om det i og for seg kom lite fruktbart ut av Munkejord-debatten, ble det under ringmerkingsmøtet lagt frem en idé som de aller fleste så ut til å trykke til sitt bryst nærmest umiddelbart.

Kjell Mork fra Hareid ringmerkingsgruppe på Sunnmøre tok nemlig til orde for et eget ringmerkingstidsskrift. Det vil si utveksling av data mellom landets ringmerkings-

Årsmøte-kveldene ble ofte noe i seneste laget (bildet over), noe som resulterte i en ofte trett, men dog lydhør forsamling. Under representert med Ole Brattfjord og Runar Jåbekk.

grupper. Et slikt tidsskrift vil gjøre det lettere å kontrollere gjenfunn samt bidra til å holde oversikten over aktiviteten over hele landet. Og best av alt: Kjell Mork kunne selv påta seg redaktør-ansvaret. Og de aller fleste har vel allerede oppdaget at Mork alt er i gang med inn-samling av data. Så her er det med andre ord bare å følge opp.

Olav Runde kunne fortelle at det i løpet av kort tid også vil bli laget et eget tapsskjema for nettfangst. Det kreves at alle benytter dette skjemaet slik at mengden av død fugl i nett samt tapsprosenten kan bli kartlagt.

Organisasjonssekretær Jostein Sandvik fortalte at det etterhvert vil bli tilbudt en del ringmerkings-utstyr gjennom NOF-salg. Det som i første rekke er aktuelt er tenger til åpning og lukking, vingemålere samt nett og nettposer.

Ledermøtet

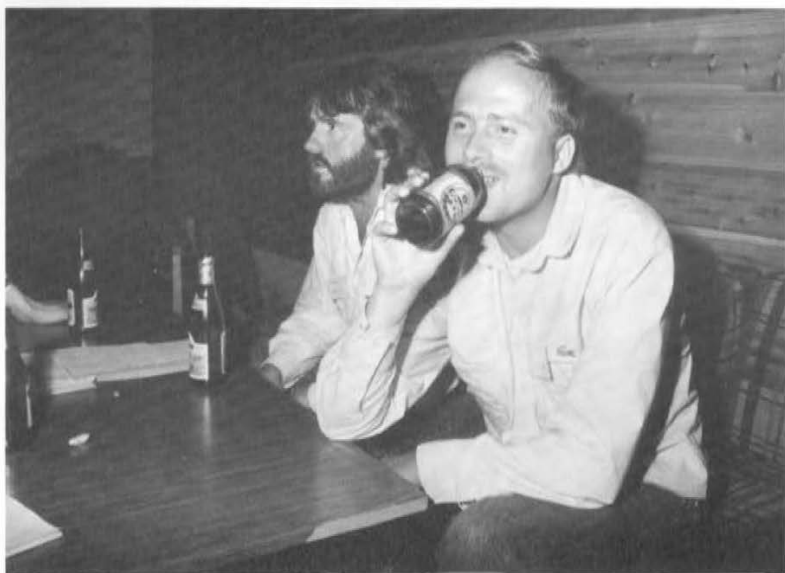
Til årets ledermøte var det innmeldt hele 29 ulike saker, hvorav halvparten var innmeldt fra fylkes-avdelingene.

Vest-Agder-delegasjonen hadde tre hjertesaker med seg til ledermøtet:

- * Atlas-boka, hva skjer ? (Denne saken var også innmeldt av Sør-Trøndelag og NOF-styret).
- * Preparant-problematikken (Denne saken hadde også NOF-styret satt på saklisten under vignetten Falconering/Preparantsaker).
- * Nordhasselvika fuglefredningsområde - problemer

Ingen asosiale tendenser under årsmøtehelgen på Herdla. Det bærer både bildet over og under tydelige vitneprov om. Nederst Runar Jåbekk og Finn Jørgensen i et muntert hjørne.

med planlagt riksanlegg for brettseiling.

Når det gjelder punkt en, ble det opplyst at en ny Atlas-komité nå skal utarbeide budsjett, tegne ut kart og sørge for en slutføring av prosjektet.

Under temaet falconering/preparering kunne NOF-styret opplyse at innslaget i Norge Rundt om falconering med hønsehauk ikke bare var fjernet fra NRKs sendeplan da reprisen ble satt opp. "Falconeren", som faktisk var NOF-medlem, var dessuten blitt ekskludert fra NOF.

Det ble videre opplyst om den nye ordningen med "Fuglevakta". Nummeret 090-29500 skal benyttes dersom det foreligger mistanker om falconering, ulovlig preparering, egg- og unge-samling eller andre ting som kan påføre fuglefaunaen skade.

Når det gjaldt Nordhasselvika fuglelivsfredningsområde på Lista, orienterte Finn Jørgensen om historikken bak og arbeidet som har blitt lagt ned for å få etablert dette friområdet for fugl på Lista.

- Nå foreligger der planer om riksanlegg for brettseilere i området. Allerede nå er området hardt nok belastet som en følge av brettseilingen. Det vi opplever er at alt som er oppnådd gradvis spises opp igjen, sa Finn Jørgensen blant annet.

Roar Solheim kunne da opplyse at et slikt anlegg neppe lar seg gjennomføre i og med at Nordhasselvika kommer inn under Ramsar-konvensjonen. Deretter ble det vedtatt å sette ned en arbeidsgruppe innenfor NOF til å jobbe videre med både denne og lignende saker siden det tilsynelatende har liten eller ingen virkning å

Thorvald Helle (for anledningen uten walkman) hadde god grunn til å smile ekstra bredt da han vant årets Zeiss-utlodning. Her får han kikkerten overrakt av formann Alv Ottar Folkestad.

Bildet under viser Finn Jørgensen i et ikke fullt så muntert hjørne.

Bildet over:
Andreas Cleve
demonstrerer
meditasjon.

Bildet under:
Runar Jåbekk er
klar for ny
innsats etter
en rask hvil.

kontakte miljøverndepartementet. Det er med andre ord fremdeles håp for Nordhasselvika fuglelivsfrednings-område.

Naturundersøkelser A/S

Av andre sentrale ting fra årsmøtet, kan det nevnes at et solid årsmøte-flertall gikk inn for å opprette firmaet Naturundersøkelser A/S. I denne saken var derimot Vest-Agder-delegasjonen nærmest delt på midten. Finn Jørgensen, Runar Jåbekk og Niels Helge Lorentzen gikk inn for opprettelse, mens Ivar Hille og undertegnede stemte sammen med skeptikerne. Også Christian Steel fra Aust-Agder gikk inn for selskapet.

Årsmøtet ga også solid applaus til NSKF, som nå har kommet på beina igjen. NSKF-arbeidet går nå bra, og det var ingen kritiske røster å høre på dette årsmøtet.

Dessuten ble det vedtatt at neste årsmøte skal gå av stabelen i Tromsø.

NOF-Hordaland, som var årsmøte-vert denne gangen, gjorde forøvrig en utmerket jobb. Alt fungerte prikkfritt, og trivselen var stor under hele årsmøtehelgen. Et skår i gleden var det imidlertid at været ikke spilte på lag. Men akkurat det var det svært lite NOF-Hordaland kunne gjøre noe med.

Ole Aa. Brattfjord

ref.

NOF - Mandal lokallags

Listatur 23.okt. 1988

NOF - Mandal Lokallag arrangerer årvist en oktobertur til Lista, populært kalt "100 arters-turen". En gjeng reiste ut på lørdagen for å sondere terrenget. Det var regn fra morgenen, men utpå dagen klarnet det opp og obs. forholdene ble brukbare.

Denne gjengen var heldige og ble med Nils Helge Lorentzen på polarsvømmesnipefangst. Denne hadde holdt seg i området ved Vågsvollvika noen dager og mistnett ble derfor forsøkt. 5 min. senere hang den i nettet. Sterkt .. Ellers gikk lørdagen med til mysing og 21 ringgjess ved Nesheimvannet ble det mest spesielle. På kvelden ble det forsøkt lokk på rikser og hornugle, dessverre med negativt utbytte. Hytta i Fuglevika ble brukt til overnatting.

Klokka 0700 søndag morgen møttes lørdagsgjengen og resten av Mandal Lokallag ved Kråkenesvann. Totalt var det 15 framkomte fordelt på 4 biler. Det var noen som hadde et lurt blikk i øyet, da de fortalte om gårsdagens fangst, men med god grunn selvfølgelig. Enkelte håpte på at den var skremt og ikke viste seg denne dagen. Det ble straks besluttet å dra ut til Vågsvollvika ved Lista fyr.

Hellet var med oss, og det var bare å line opp teleskopene og beskue denne sjeldne gjesten. Fotografering ble det også tid til, og med denne som med andre arktiske gjester, var også denne svært tillitsfull. Innenfor nærgrensen kom den ofte, og utfra mengden av film som ble brukt, skulle det vel bli noen knallskudd.

Etter å ha fordøyd denne, samt en kvartbekkasin og 150 pilfinker, tok vi oss en tur ut i lebeltet/ Steinoddenområdet. 1 ad. vandre-falk må nevnes herfra. Etter dette tok vi turen om Borshavn, hvor 2 dvergdykkere kunne beskues.

Tjørveneset og Fuglevika ble de neste stoppene og på militær-området ved hytta var det som vanlig jegere å observere. Denne gang var det 3 ungdommer i 18-20 årene som satt og skjøt på alt

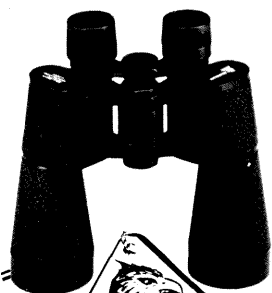
som kunne fly. De jakter ikke, men bruker levende fugl kun som blinker. På vei ut mot disse skjøt de i en støreflokk med haglegewær. 3 døde momentant, mens 2 halvdøde bakset rundt i grasset. Også denne gang var det tradisjonell forklaring med at de hadde gått her i mange år og at ingen noen gang hadde jagd folk fra dette området. Jeg fikk jagd de ut og gav klar beskjed om at visst de ble sett her igjen, så var det anmeldelse uten advarsel.

De forskjellige bilene ble nå delt litt fra hverandre. Like etterpå kom 14 ringgjess flyvende. Den ene hang med høyre ben og mistanke om skyting ble nevnt. Like etterpå traff vi på en gruppe som hadde vært ved Nesheimvann. Her hadde de sett en mengde ender og gjess, bl.a. ca. 20 ringgjess. Plutselig smalt det 2 skudd og gjessene lettet. Men dessverre, ikke alle lettet og 3 halvdøde ind. flakset rundt utpå jordet. Jegeren måtte ut på jordet og slå de ihjel med en stokk. I flokken som fløy var det 2 ind. som hang med beinene, trolig skadeskutt av denne jegeren - eller hva vi skal kalle han. Jeger er vel ikke det mest passende ordet..Også denne gang var det ungdom og denne forsvant på moped. Tragisk - men hva kan vi gjøre. Jegeren har lov til å jakte helt inntil vannarealet. Lista Lokallag har sendt flere brev til miljøvernadv. og orientert om denne jakten. Det ser ut til at en bred randzone rundt reservatet er svært vanskelig å få til. Hensikten med vernet blir jo betydelig redusert når en slik jakt kan tillates. Ringgås er jo en fredet art, slik at vi skulle nok fått has på denne jegeren om vi hadde fått tak i han.

Vel, nok om dette. Ellers i Nesheimvann ble det notert hvitkinngås 1, kortnebbgås 4 og endel kanada og gråggjess. En lappfiskand hunn ble også sett. Det var min 150 brunnakke, 30 taffelender og ca. 2-300 berg/toppand. Dessverre ble mye av gleden med dette fuglerike området spolert av denne hersens "jegeren".

Resten av dagen gikk med til "finmysing" og totalt kom vi opp i 97 arter. Det ville ikke være noe problem å overstige 100 arter denne dagen, da vi manglet vanlige ting som sandlo og islom.

Finn Jørgensen

Kr. 2100,-

10x50

ADLERBLICK

Rabatt til
klubbmedlemmer

RAMSTAD FOTO

Store Elveg. 10, Tlf. (043) 62 143, 4501 Mandal

Verdensnyhed!

Kowa

med 77 mm objektiv

Spottingscopes
fra Kr. 2950,-
Klubbbrabatter

INNHOOLD

Side

Jåbekk, Runar: Hvittryggspett i Vest-Agder.....	4
Brattfjord, Ole Aa: Med fossekallen som hjertebarn.....	10
Brattfjord, Ole Aa: Da fuglefolket trakk til Sverige.....	17
Brattfjord, Ole Aa: Sørligste hekkefunn av fjæreplytt (Calidris maritima) i Norge.....	22
Konkurransfuglen.....	26
Brattfjord, Ole Aa: Algekatastrofen ble ingen stor katastrofe.....	27
Jørgensen, Finn: NOF-Mandal 1.l. har fått sin første båt.....	31
Olsen, Kåre: Vadertelling Lista rundt 25.09.88.....	33
Jørgensen, Finn: Vinterjunko - første funn av arten i Norge.....	36
Årsberetninger og regnskap.....	38
Brattfjord, Ole Aa: Referat fra årsmøtet i NOF avd. V-Agder 1989....	49
Brattfjord, Ole Aa: Rapport og glimt fra årsmøtehelga på Herdla....	54
Jørgensen, Finn: NOF-Mandal lokallags Listatur 23.okt. 1988.....	66